

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

2. Дії, передбачені частиною першою, якщо вони вчинені суб'єктом підвищеного злочинного впливу, – караються позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років із конфіскацією майна.

Ключові слова: злочинні доходи, злочинні спільноти, самовідтворення злочинності.

Key words: criminal proceeds, criminal communities, self-reproduction of crime.

КРИВДА ЛЮДМИЛА РУСЛАНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри криміналістики*

ВИКОРИСТАННЯ ДОПОМОГИ СУДОВО-МЕДИЧНОГО ЕКСПЕРТА (СПЕЦІАЛІСТА) В ОГЛЯДІ ТРУПА НА МІСЦІ ПОДІЇ

Перед тим, як розпочати вивчення того, як правильно проводити огляд трупа на місці події з допомогою судово-медичного експерта (спеціаліста), необхідно визначити, як саме ця слідча дія регулюється законодавством. Конкретно, потрібно встановити, які правила повинні бути дотримані та які процедури повинні бути проведені для забезпечення належного проведення огляду трупа. Також варто з'ясувати, які права та обов'язки мають судово-медичні експерти (спеціалісти) при проведенні огляду трупа на місці події. Огляд трупа на місці події, виявлення та вилучення доказів зі слідами біологічного походження, знайдених на місці події є обов'язковою та невідкладною слідчою дією, яка строго регламентується статтями 84–86, 98, 100, 237–239 Кримінально-процесуального кодексу України. Кримінально-процесуальним кодексом встановлено два види огляду трупа: огляд трупа і огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією.

Некомпетентність, недбале ставлення до справи або помилки, які виникають під час неправильного огляду трупа, можуть негативно вплинути на подальше розслідування злочину. Однією з найпоширеніших помилок є неправильне оформлення протоколу огляду місця події. Важливо розуміти, що місце події та місце скоєння злочину не завжди збігаються, оскільки під місцем події зазвичай розуміють територію або місцевість, в межах якої були виявлені сліди скоєного кримінального правопорушення. При цьому само кримінальне правопорушення могло бути скоєно в іншому місці. Місце скоєння кримінального правопорушення є приміщення або ділянка території, де безпосередньо було скоєно злочин. Проте слід зазначити, що сліди цього кримінального правопорушення можуть бути виявлені і в іншому місці або в декількох місцях, тому важливо правильно встановити місце скоєння злочину, щоб забезпечити ефективне розслідування та знайти докази, необхідні для здійснення правосуддя. Враховуючи це, доцільно користуватися допомогою судово-медичного експерта (спеціаліста) в огляді

трупа для максимально точного встановлення обставин злочину та уникнення можливих помилок.

Вважаємо необхідним виокремити завдання, які вирішує спеціаліст із судової медицини під час вищевказаної процесуальної дії:

1) встановлює факт смерті та виокремлює ознаки, які допомагають встановити час настання смерті;

2) допомагає слідчому провести правильний та послідовний огляд трупа

3) допомагає слідчому при виявленні та вилученні слідів крові, сперми та інших виділень людини, волосся, а також різноманітних речовин, предметів, які знаходяться на трупі;

4) допомагає скласти опис у протоколі результатів огляду трупа на місці події та речовин біологічного походження;

5) дає попереднє судження щодо характеру, механізму та давності знайдених пошкоджень, знарядді травми і іншим травмам медичного характеру;

у разі необхідності консультує слідчого при оформленні постанови про призначення судово-медичної експертизи [1].

На даний час розроблено певну послідовність огляду трупа на місці події:

- 1) місцезнаходження і поза трупа;
- 2) загальні відомості щодо трупа та видимі особливості;
- 3) предмети на трупі та безпосередньо близько від нього;
- 4) речі та взуття трупа;
- 5) наявність або відсутність трупних змін;
- 6) ознаки ушкодження (переживання) тканин;
- 7) ушкодження;
- 8) татуювання та рубці;
- 9) інші особливості, які можна помітити при зміні пози трупа під час пошуку або огляду ушкоджень;
- 10) вміст кишень одягу;
- 11) стан поверхні, на якій знайдений труп, так зване ложе трупа [2].

При проведенні аналізу архівних матеріалів Одеського обласного бюро судово-медичної експертизи (далі ООБСМЕ) було знайдено декілька прикладів неефективної роботи органів досудового розслідування при огляді трупа на місці події. Так, на території Саратського району Одеської області у листопаді-грудні 90-их років було знайдено в колодязі 4 трупа різної давнини. Огляд місця події і трупів було проведено поверхово: на місці події було пошкоджено сліди та знайдено велику кількість недопалків незрозумілого походження, одяг погано або взагалі не оглядався. Трупи було доставлено в морг Саратського району Одеського обласного бюро судово-медичної експертизи. Через резонансність злочину начальником ООБСМЕ було організовано виїзд 3 судово-медичних експертів для огляду місця події та допомоги в експертному дослідженні трупів. При ретельному огляді одягу трупів до експертного дослідження експертами ООБСМЕ було знайдено документи, які посвідчували особу потерпілої. Через 30 хвилин було встановлено особи потерпілих і через декілька днів органи

досудового розслідування встановили причетність місцевої організованої злочинної групи до 78 вбивств.

Наступним прикладом є знахідка трупа чоловіка на схилах міста Одеси з ознаками черепно-мозкової травми. Органи досудового розслідування дотримувалися версії про самогубство, бо навколо місця події було багато каміння. Однак при більш детальному огляді судово-медичним експертом була знайдена куртка підозрюваного та чеки з магазинів.

Список використаних джерел:

1. Осмотр трупа и вещественных доказательств на месте происшествия : научно-методическое пособие / Г. Ф. Кривда, А. М. Демиденко, Р. Г. Кривда. Наддніпряночка, 2012. 208 с.
2. Рівень ефективності та необхідність впливу юридичної науки на нормотворчу діяльність та юридичну практику. Мат. міжнародної науково-практичної конференції, (м. Харків, 21–22 січня 2022 р.). Харків : Східноукраїнська наукова юридична організація, 2022. 100 с.

Ключові слова: судова медицина, спеціальні знання, судово-медична експертиза, експертиза, судова експертиза.

Key words: forensic medicine, special knowledge, forensic medical examination, examination, forensic examination.

МУРАШКО АНАСТАСІЯ СЕРГІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри криміналістики*

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ПРОФАЙЛІНГУ В УКРАЇНІ

Зважаючи на перманентний розвиток правових систем та триваючу глобалізацію, що у свою чергу призводить до неухильного перейняття здобутків зарубіжних країн, зокрема і у галузі кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності, постає питання у правильному та поступовому інтегруванні такого досвіду до вітчизняної практики, насамперед мова йде про використання методів, способів та засобів, що використовуються під час досудового розслідування криміналізованих законодавцем діянь. Так, одним з таких «новаторських» методів розслідування злочинної діяльності виступає профайлінг, який доволі активно застосовується правоохоронцями, зокрема, у Сполучених Штатах Америки. Суть даного методу полягає у складанні профілю особи злочинця, зважаючи на наявну у слідства доказову, невербальну, вербальну інформацію та слідову картину злочину. Здебільшого профайлінг використовується під час розслідування серійних злочинів насильницької спрямованості, проте, на наш погляд, в сучасних умовах не можна звужувати та обмежувати використання зазначеного методу лише щодо такої протиправної діяльності, оскільки в еру цифровізації

Загородній Ігор Вікторович Проблемні питання проведення огляду місця події в умовах збройного конфлікту.	439
Колодіна Анна Сергіївна Щодо питання застосування сучасних криміналістичних знань та інновацій у діяльності з розслідування злочинів.	441
Чіпко Наталія Василівна, Макогін Ірина Володимирівна Особа потерпілого як елемент криміналістичної характеристики при розслідуванні вбивств з необережності	444
Чумак Сергій Прокопійович Форми і методи подолання протидії розслідуванню злочинам у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів	447
Єлховський Ігор Вікторович, Пишненко Ірина Юріївна Значення застосування психологічних знань у розслідуванні	450
Яцкевич Руслан Вячеславович Окремі результати практичного застосування законодавства щодо протидії діяльності суб'єктів злочинного впливу.	452
Андрух Віталій Васильович Загальні питання забезпечення права на оскарження у досудовому кримінальному провадженні	455
Абу Еласал Анна Олександрівна Основні напрями та методи виявлення легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом	457
Вейц Аркадій Михайлович Слідова картина при вчиненні кіберзлочинів за участю службової особи або такої, яка здійснює професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг.	461
Єленич Світлана Ігравівна Одеська криміналістична школа як об'єкт бібліографічних досліджень.	464
Єлхін Олексій Володимирович Характеристика основних напрямів використання доходів, акумуляованих за результатами організованої злочинної діяльності	467
Кривда Людмила Русланівна Використання допомоги судово-медичного експерта (спеціаліста) в огляді трупа на місці події	470